

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse 2015. aasta koondtegevuskava

SISUKORD

KOKKUVÕTE.....	3
TEGEVUSMAHU JA EELARVE KUJUNEMINE	6
RAHVUSVAHELISELT KONKURENTSIVÕIMELINE ETTEVÕTLUS	9
Ettevõtlus ja innovatsioon	9
Rahvusvahelistumine ja eksport	13
EESTI KUI ATRAKTIIVNE TURISMIKOHT	18
EESTI ON HEA PAIK ELAMISEKS	23
ORGANISATSIOONI STRATEEGILISED ARENGUEESMÄRGID JA TEGEVUSED.....	27
PEAMISED RISKID	28
LISAD.....	30
LISA 1: EASi 2015. a koondtegevuskava eesmärkide mõõdikute seletuskiri (lisatud eraldi dokumendina)	30
LISA 2. EASi 2015. a koondeelarve seletuskiri (lisatud eraldi dokumendina)	30
LISA 3: EASi ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna omategevustest elluviidavad tegevused ja eelarve (lisatud eraldi dokumendina)	30
LISA 4: EASi rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkonna omategevustest elluviidavad tegevused ja eelarve (lisatud eraldi dokumendina).....	30
LISA 5: EASi turismi valdkonna omategevustest elluviidavad tegevused ja eelarve (lisatud eraldi dokumendina)	30

KOKKUVÕTE

EASi koondtegevuskava annab ülevaate meie kõige olulisematest tegevustest ja arengutest 2015. a. Koondtegevuskava on aastane tegevusplaan, mis täpsustab EASi strateegilises tegevuskavas paika pandud suunad, eesmärgid ja tegevuspõhimõtted. 2015. a koondtegevuskava täpsustab EASi strateegilist tegevuskava, mis on koostatud perioodiks 2014-2017. Koondtegevuskava seab aastased eesmärgid, mille täitmist jälgime 2015. ja 2016. a tegevusaruande juures.

Tegevuste planeerimisel ja elluviimisel lähtume Eesti konkurentsivõime kavast „Eesti 2020“, mille üldindikaatorid on välja toodud tabelis 1.

Tabel 1. „Eesti 2020“ üldindikaatorid

Üldindikaator	Algtase	Sihttase (2020)
Erasektori T&A kulutused	1,49% (2011)	2%
Eesti ekspordi osakaal maailmakaubanduses	0,099% (2011)	0,110%
Tööjõutootlikkus EL keskmisest	67% (2012)	80%

Oma tegevusega aitame kaasa Eesti majanduse pikaajaliste strateegiliste eesmärkide saavutamisele. Selleks toetame ekspordivõimeliste ning suuremat lisandväärtust loovate ettevõtete arengut. Meie kaugem eesmärk on aidata kaasa Eesti kujunemisele üheks konkurentsivõimelisemaks riigiks maailmas.

Meie pikemaajalisem mõõdetav eesmärk

Eesti on rahvusvahelises **konkurentsivõime edetabelis** tõusnud 2020. a-ks **kahekümne parima riigi hulka**¹.

EASi eesmärgid aastatel 2014-2017²

EASi klientide ekspordimaht	3,5 miljardit eurot
EASi klientide loodud lisandväärtus	2 miljardit eurot
EASi klientide teadus- ja arendustegevuste kulutuste maht	50 miljonit eurot
EASi abil Eestisse toodud välisinvesteeringud on loonud	2 000 uut töökohta ning investeerinud 250 miljonit eurot
Turistide ööbimised prioriteetsetelt sihtturgudelt kasvavad	7,5 protsenti (2013. a 3,9 miljonit ööbimist)

¹ Rahvusvahelise konkurentsivõime edetabelina kajastame World Economic Forumi analüüsi, kus Eesti oli 2014. a 29. kohal.

² EASi eesmärkide juures ei kuva me tänaseks saavutatud tasemeid, sest aastatel 2014-2020 kujuneb EASi portfelli teistsugustel alustel. Kui aastatel 2007-2013 oli toetuse saajate ring lai ja rohkearvuline, siis aastateks 2014-2020 on EASi meetmete suunatus kitsam. See tähendab, et tulemusi ei saa omavahel võrrelda.

EASi eesmärkide mõõdikud 2015. a

Eesmärkide selgitused on välja toodud lisan 1.

EASi strateegilised prioriteedid 2015. a

2015. a on 2007-2013 Euroopa Liidu rahastamisperioodi tegevuste lõpetamise aasta. Seetõttu on meie prioriteedid seotud eelkõige väljatöötatud strateegilise tegevuskava elluviimisega ning 2014-2020 perioodi meetmete avamisega.

Organisatsiooni strateegilised prioriteedid on järgmised:

EASi 2015. a tegevuste kogueelarve mahuks on planeeritud 104,8 miljonit eurot. Koondeelarve jaotus finantseerimisallikate ja tegevusvaldkondade kaupa on järgmine (vt tabel 2):

Tabel 2. EASi 2015. a koondeelarve

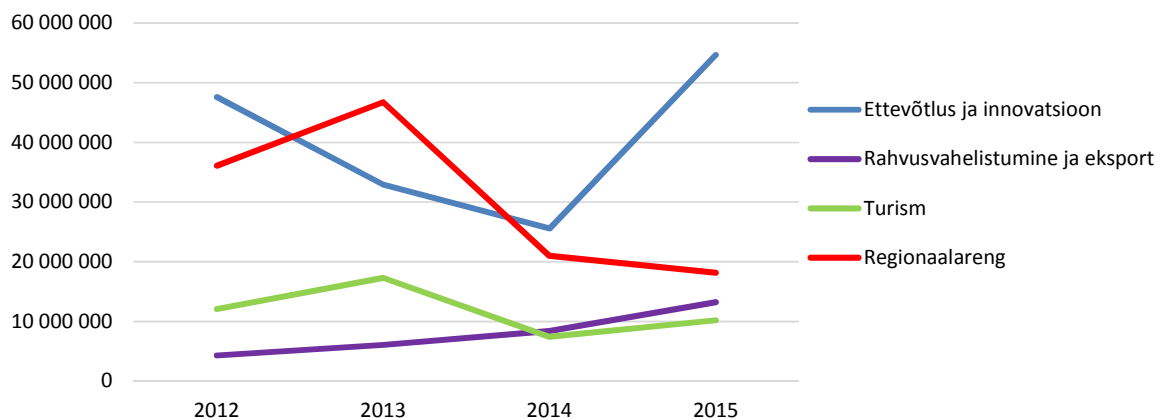
Eelarve alajaotuse nimetus	2015. a EELARVE (eurodes)
KULUDE JA INVESTEERINGUTE KATTEALLIKAD	
Sihtfinantseerimise vahendid	26 906 870
Sihtotstarbelised tulud	740 717
Struktuurifondide (SF) halduslepingu alusel lubatud otsustusmaht	77 140 622
Muud kulude katteallikad	6 489
KULUDE JA INVESTEERINGUTE KATTEALLIKAD KOKKU	104 794 698
KULUD ja INVESTEERINGUD	
Haldustegevuste kulud	4 610 173
Haldustegevuste investeeringud	869 354
Põhitegevuste kulud ja investeeringud, sh	99 315 171
<i>ettevõtluse ja innovatsioonivaldkond</i>	<i>54 672 571</i>
<i>rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkond</i>	<i>13 188 790</i>
<i>turismivaldkond</i>	<i>10 159 241</i>
<i>regionaalarengu valdkond</i>	<i>18 151 966</i>
<i>muud põhitegevuskulud</i>	<i>3 142 603</i>
KULUD ja INVESTEERINGUD KOKKU	104 794 698

TEGEVUSMAHU JA EELARVE KUJUNEMINE

Ülevaade 2012-2015. a tegevusmahtudest

Valdkondade eelarved on toodud järgmisel joonisel.

Joonis 1. Põhitegevusvaldkondade eelarved perioodil 2012-2015 (eurodes)

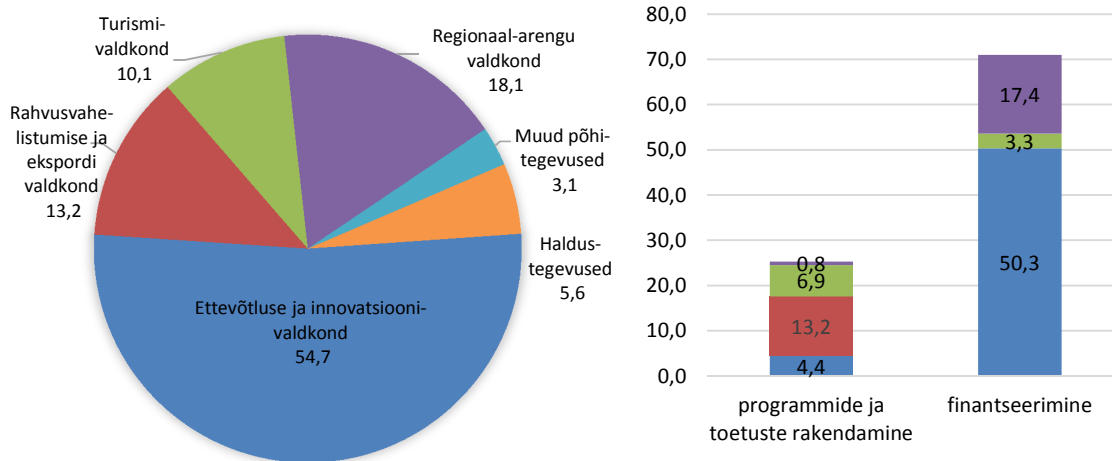

Rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkond on viimasel kolmel aastal oma mahte oluliselt suurendanud. See on EASi teadlik valik liikumaks proportsionaalselt suuremale omategevuste mahule. Rahvusvahelistumise ja ekspordi puhul koosneb kogu eelarve rakenduskuludest. Viimase aastaga on kasvanud valdkonna eelarve 4,8 miljoni euro võrra. Täiendava tulu lisandumiseks Eestisse on efektiivseks viisiks ekspordinõunike ja välisesindajate kasutamine. Oluliselt on kasvanud ka ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna eelarve, tõus on 29,1 miljonit eurot. Põhjuseks on uue perioodi meetme tehnoloogia arenduskeskuste finantseerimine. Regionaalarengu valdkonna eelarve on 2015. a oluliselt väiksem, kuna 2014-2020 rahastamisperioodi toetused ei kajastu eelarves. Regionaalarengu valdkonna uue perioodi toetuste sisu on veel välja töötamisel ega kajastu eelarves.

Ülevaade 2015. a tegevusmahust

EASi 2015. a tegevuste kogueelarve mahuks on planeeritud 104,8 miljonit eurot. Eelarve jagunemine tegevusvaldkondade ja rakendusskeemide kaupa on järgmine (vt joonis 2):

Joonis 2. Tegevusvaldkondade eelarvete jaotus (eurodes) ning selle jagunemine programmide ja toetusskeemide vahel (eurodes)

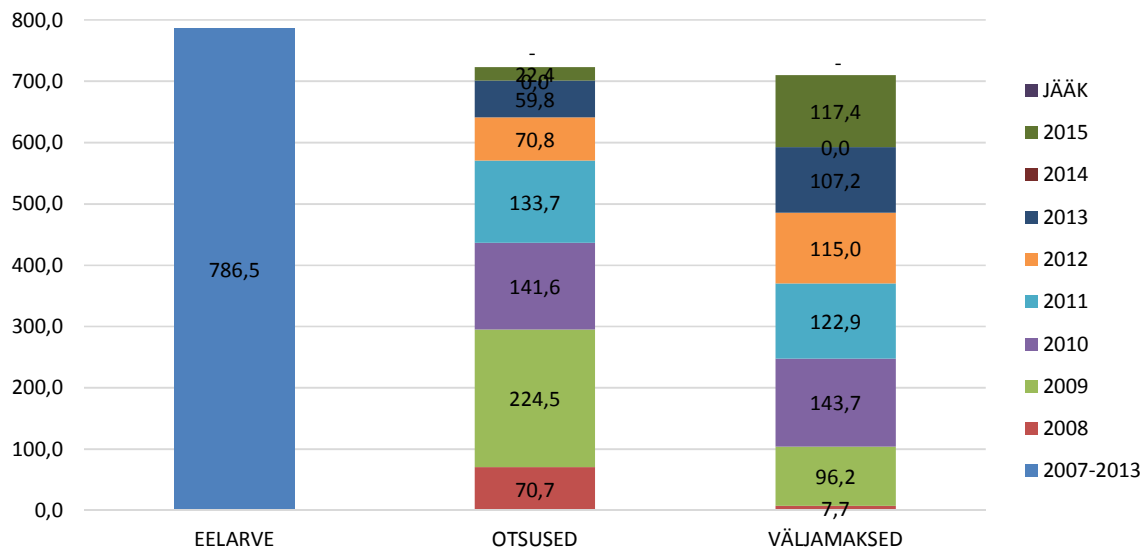

Programmide maht suureneb 2015. a võrreldes varasema aastaga 4 miljoni euro võrra. Protsentuaalselt tähendab see ca 20%-list kasvu.

Ülevaade 2007-2013 perioodi SF vahendite rakendamisest

2007-2013 perioodi SF vahendite maht kokku on 786,5 miljonit eurot. Ülevaate vahendite kasutamisest (otsustest ja väljamaksetest) aastate lõikes annab järgmine joonis (vt joonis 3):

Joonis 3. 2007-2013 rahastamisperioodi eelarved, otsused ja väljamaksed

2015. a lõpuks oleme otsustanud 99% ulatuses Euroopa Liidu käesoleva rahastamisperioodi vahendite investeerimise (ca 781,3 miljonit eurot) ja need vahendid ka välja maksnud. Välja maksmata jääb 5,2 miljonit eurot (lootusetuks tunnustatud laekumata tagastused).

Ülevaade EASi tegevusmahtudest

Tabelis 3 on välja toodud tegevusmahtude võrdlus aastate lõikes. 2015. a prognooside kohaselt väheneb 2007-2013 ja 2014-2020 rahastamisperioodide taotluste arv, mille põhjused on järgmised:

- 2010-2012 arvestuses on sisse arvatud ka teadmiste ja oskuste arendamise toetuse (ligi 2900 taotlust aastatel 2010-2012) projektid, mille aruandlusperiood on käesolevaks ajaks lõppenud; ning ekspordivaldkonna erinevate toetuste projektid (ligi 870 taotlust 2010-2012), mille aruandlus veel kestab;
- 2007-2013 struktuurivahendite periood on lõpusirgel ning järele on jäänud üksikud toetuskeemid, mis sulguvad taotlemiseks 2015. a alguses;
- 2014-2020 rahastamisperioodi meetmeid ei rakendata 2015. a veel täies mahus, kuna toimub meetmete väljatöötamine.

Igapäevast töömahtu on viimastel aegadel lisanud töö iseloomu muutus – senisest rohkem kliendisuhtlust ja –haldust, põhjalikumalt motiveeritud haldusotsuste koostamine, ärakuulamisemenetluse rakendamine, samuti erakorraliste kontrollide (nt riigiabi, hanked) tulemusena tehtavate otsuste ümber vormistamine või tagasinõuete tegemine.

Tabel 3. Tegevusmahtude võrdlus (tk)

Tegevused	2012	2013	2014	2015*
Registreeritud uued taotlused (sh TjaO** ning Koolitusosak)	2 544 (0)	2 046 (0)	1 724	1 204
Registreeritud aruanded (sh TjaO ning Koolitusosak)	3 223 (299)	2 950 (21)	2 020	2 140
Registreeritud maksetaotlused (sh TjaO ning Koolitusosak)	3 683 (353)	3 126 (38)	2 438	2 864
Registreeritud muudatustaotlused	666	609	506	560
Teostatud paikvaatlused ja kliendikiilastused	634	540	490	420
Algatatud hanked	446	426	429	450

* prognoos 2014.11 seisuga

**TjaO – teadmiste ja oskuste arendamise toetus

RAHVUSVAHELISELT KONKURENTSIVÕIMELINE ETTEVÕTLUS

Ettevõtlus ja innovatsioon

Eesmärk 1: Eesti ettevõtted on ambitsioonikad.

Eesmärk 2: Eesti ettevõtete tootearendus ja tootlikkus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline.

Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna prioriteedid

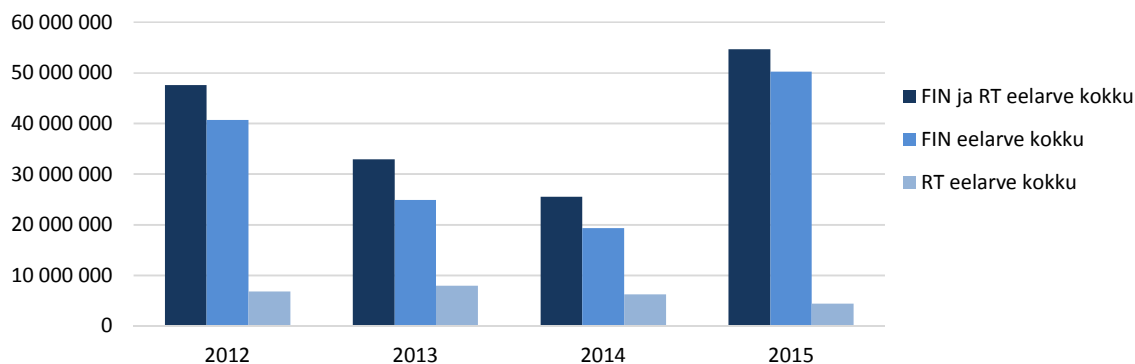
EASi eesmärk on aidata kaasa Eesti ettevõtjate **suurema tulu teenimisele kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste müügist**. Meie tegevus keskendub väikese ja keskmise suurusega Eesti ettevõtetele, kellel on soov ja eeldused areneda rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliseks.

Aitame tõsta ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet **toodete/teenuste ja protsesside arendamise ning juhtimise täiustamise kaudu**. Klientide võimekuse tõstmisel keskendume ettevõtjate **ambitsioonikuse kasvatamisele ja investeringute tegemisele**. Peame oluliseks hoogustada ettevõtete **innovatsioonialast tegevust**, sealhulgas rahvusvahelist koostööd.

Eelarve

Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna põhitegevuste **eelarve** (vt joonis 4, detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) on 2015. a 54,7 miljonit eurot, millest rakendustegevuste eelarve on 4,4 miljonit eurot ja finantseerimiseelarve 50,3 miljonit eurot.

Joonis 4. Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna finantseerimis- (FIN) ja rakendustegevuste (RT) eelarved 2012-2014 ning 2015. a prognoos (eurodes).

Tegevused

Ettevõtlusteadlikkuse valdkond

Pakume ettevõtjatele mitmeid tooteid ja teenuseid läbi omategevuste, mis jagunevad peamiselt kaheks: teadlikkuse tõstmine ning koolitus- ja arenguprogrammid. Teadlikkuse tõstmise osas on jätkuvalt tähelepanu all noorte ettevõtlus ning ettevõtlusega alustamine laiemalt, mille edendamiseks viime läbi kampaaniaid ning projekte koostöös partneritega üle Eesti (näiteks ettevõtlusnädal, ENTRUM, ettevõtluspäevad jms). Jätkub konkurss Ajujaht, kus sügishooajaks viime läbi hanke uue partneri leidmiseks järgnevas kolmeks aastaks.

Koolitus- ja arenguprogrammide osas jätkame viimase paari aasta jooksul välja töötatud programmidega nagu tööstusjuhi strateegiakool, mille läbimine loob head eeldused kasvuettevõtja arenguplaani meetmetest toetuse taotlemiseks, tootearenduse meistriklasse ning ärimudeli praktikum. Lisaks uuendame aastaid turul olnud väikeettevõtja arenguprogrammi kontseptsiooni. Nimetatud arenguprogrammide sihtrühmaks on peamiselt kasvuettevõtjad.

Toetustegevused

Toetusskeemidest on taotlemiseks avatud 2007-2013 perioodi meetmetest veel innovatsiooniosakute toetusmeede, kasvuettevõtja arenguplaani toetus, suurinvestori ning tugiteenuskeskuste meede. Nimetatud toetused (va innovatsiooniosak) on avatud kuni rahaliste vahendite lõppemiseni ning suletakse eeldatavasti hiljemalt jaanuaris 2015. a. Innovatsiooniosakute toetusmeede on avatud rahaliste vahendite olemasolul kuni suveni 2015. a. Nii innovatsiooniosaku kui kasvuettevõtja arenguplaani toetuste puhul kasutame perioodi lõpu vahendeid uute meetmete kontseptsioonide testimiseks. Innovatsiooniosaku meetme allskeemina testimise arendusosakut. Testimisest saadud kogemuse ja tagasiside põhjal töötame välja 2014-2020 perioodi innovatsiooniosaku meetme.

2014. a alguses tõime turule kasvuettevõtja arenguplaani toetuse. Seni on ettevõtjate huvi olnud mõõdukas. 2014. a lõpu meetme muudatusega laiendame sihtgruppi, mis loob täiendavaid võimalusi taotluste juurde saamiseks. Uue perioodi meetme kontseptsiooni ettevalmistamiseks alustame uuesti aruteludega, kaasates partnerid väljastpoolt EASi. Soovime täiendavalt läbi mõelda teemad nagu diagnostika pakkumine (sh milline on turutõrge, diagnostika pakkujad, diagnostika ülesehitus ja väljund) ning arenguplaani elluviimise tugi (sh diagnostika sisendi arvestamise põhimõtted, kliendihalduse ja –teeninduse põhimõtted, tulemuste ja mõjude mõõtmine).

2014-2020 perioodi meetmete väljatöötamine ja avanemine toimub järk-järgult. Esimesena avatakse taotlejatele tehnoloogia arenduskeskuste (TAK) ja klastrite toetuse meetmed. TAK meetmes toimub kahetasandiline taotlemine – eel- ja põhitaotlused. Plaanis on toetada kuue TAKi tegevust (lõppeval perioodil oli kaheksa) kogueelarvega 39 miljonit eurot. Eeldatav rahastamisotsuste tegemise aeg on 2015. a aprillis. Toetuse peamiseks eesmärgiks on ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse, tehnoloogiaarenduse ning innovatsiooni edendamine. Ettevõtted arendavad uusi tehnoloogiaid, tooteid ja teenuseid. Seejuures on eesmärk kujundada TAKidest rahvusvaheliselt kõrgetasemelised organisatsioonid, mis ei sõltu riiklikust rahastamisest. TAKi meetmest kasusaajateks on nutika spetsialiseerumise kasvualades tegutsevad ettevõtted.

Klastrite meetme avamine on plaanis 2015. a jaanuaris eelarvega 5 miljonit eurot. Toetame kolmeaastaseid projekte, millel on suurem mõju nutika spetsialiseerumise kasvualade peamiste

eesmärkide saavutamisele läbi ettevõtete ühiste turundus- ja arendustegevuse. Seetõttu loob toetus head eeldused Eesti ettevõtete välisurgudele sisenemiseks ja koostöökogemuse arendamiseks. Eeldatav rahastamisotsuste tegemise aeg on 2015. a aprillis.

Alustavate ettevõtjate peamise toetusmeetmena jätkub starditoetus, mis käivitub 2015. a algusest uutel põhimõtetel – oluliselt suurem toetussumma, ettevõtlusesse esmakordselt sisenevate isikute eelistamine, regionaalne eelistatus jms. Varasemast põhjalikum on ka toetusega seotud teenuste ring. Nimelt on taotlejatel kohustus läbida eelnõustamine maakondlikes arenduskeskustes (edaspidi MAKid). Lisaks on uue tähendusega projekti periood, millest esimene aasta tehakse abikõlblikke kulusid ja järgmised kaks on planeeritud tulemuste saavutamiseks. Seejuures toimub selle kahe aasta jooksul kord kvartalis arengunõustamine MAKides. See kõik peaks tagama senisest personaalsema ja kliendilähedasema toe. Toetuse saajatelt ootame projekti tulemusena vähemalt 20% müügitulu kasvu ning 2 mediaanpalgaga töökoha loomist.

Aasta alguses algab uue kasvuettevõtja arenguplaani meetme välja töötamine tuginedes 2014. a rakendatud piloodi tulemustele. Konkreetne sihtgrupp on veel väljaselgitamisel, kuid toetuse saajatelt ootame konkreetseid tulemusi majandusnäitajate osas (lisandväärtuse ning T&A tegevuse kasv jms). Meede on üles ehitatud võimalusega toetada ettevõtte erinevaid arenguks vajalikke tegevusi vastavalt tema konkreetsele tegevusplaanile. Uue meetme eesmärk on toetada ettevõtja strateegilise arenguplaani elluviimist. Koostöös ettevõtjaga koostatava arenguplaani, toote-, teenuse-, protsessi- ja personaliarendustegevuse ning turundus- ja müügitegevuse kaudu ettevõtja rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine.

Loomemajanduse meetmetes alustame aasta alguses inkubaatorite tegevuste toetamisega, millele järgneb arenduskeskuste toetamine. Otse ettevõtjatele suunatud toetuste avamine jääb tõenäoliselt 2015. a teise kvartalisse ja taristu arendamine teise poolaastasse. Kui loomemajanduse inkubaatoreid ja arenduskeskusi on toetatud juba aastaid, siis otsetoetused loomeettevõtetele ning loomesektori ja teiste sektorite koostöö arendamiseks, on ettevõtetele uueks võimaluseks. Loomemajanduse ettevõtted Eestis on reeglina väga väikesed ning nende rahvusvahelistumise võimekuses on arenguruumi.

Rahvusvahelised koostöövõrgud

Peamine tähelepanu on suunatud Eesti liitumisele Euroopa Kosmoseagentuuriga (ESA) 2015. a, mille tulemusena saavad Eesti ettevõtjad võimaluse täita ESA tellimusi ning osaleda ESA pakkumiskutsetes. EAS täidab Eesti delegatsiooni rolli ESAs osaledes aktiivselt ESA juhtorganite töös. Samuti viime ellu mitmeid tugitegevusi ettevõtjate toetamiseks sobivate ESA programmide valikul ning pakkumiskutsete koostamisel. Teine oluline fookus on Horizon 2020 (H2020) programmi võimaluste tutvustamisel ettevõtjatele. EAS tegeleb eeskätt kahe H2020 alamprogrammiga. EAS viib läbi teavitusüritusi ning täidab H2020 VKE meetme rahvusliku kontaktpunkti rolli, mille raames oleme ettevõtjatele esmaseks infojagajaks. Eesmärgiks on tuua Eestisse täiendavaid vahendeid teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni tegevuse rahastamiseks ettevõtetes. Hetkel on käimas läbirääkimised H2020 kannustusmeetme finantseerimiseks Eesti Teadusagentuuri poolt. Kui perioodil 2007-2013 oli H2020 ettevõtete täiendava rahastamise maht 25 miljonit eurot, siis perioodil 2014-2020 on eesmärgiks summa vähemalt kahekordistada. Lisaks on EAS vahendajaks ka teistes rahvusvahelistes koostöövõrgustikes nagu Eureka, Eurostars, EUMETSAT jt, et avada ettevõtjatele ligipääs nende rahastamisvõimalustele.

Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna eelarved 2012-2014 ja 2015. a tegevusmahtude prognoos (eurodes).

Toetused ja programmid 2007-2013 perioodil	2012	2013	2014	2015
Ettevõtlus ning innovatsioonialaste teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse arendamise programm (TOTS)	4 479 131	5 058 074	4 226 958	2 231 003
Maakondlike arenduskeskuste võrgustiku sihtfinantseerimine ja arendamine	1 221 567	1 270 351	1 245 592	836 857
Kõrge potentsiaaliga innovaatiliste ettevõtete arendamise programm „Start-up Eesti“	531 424	904 361	735 231	650 935
Rahvusvahelised koostöövõrgud	249 449	402 263	189 481	335 751
Innovatsiooniosakute toetusmeede	1 305 545	1 029 013	207 418	304 266
Alustava ettevõtja kasvutoetus	2 963 155	2 139 458	1 375 118	205 655
Norra roheline innovatsiooni programm	1 030 563	3 964 088	3 024 645	123 604
Lõppened ja väiksemahulised meetmed	35 818 903	18 154 403	14 570 807	223 627
Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkond kokku 2007-2013	47 599 737	32 922 011	25 575 248	4 911 697
Toetused ja programmid 2014-2020 perioodil	2012	2013	2014	2015
Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine				39 356 558
Klastrite arendamise toetus				5 035 240
Starditoetus				2 030 469
Teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse kasvu arendamine (ettevõtlusteadlikkus)				896 976
Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse toetamine (inkubatsiooni arendamine)				726 820
Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse toetamine (tugistruktuuride arendamine)				511 440
Teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse kasvu arendamine (MAK)				422 917
Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse toetamine (taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine)				355 920
Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse toetamine (ekspordivõimekuse arendamine)				302 820
Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse toetamine (sidumine teiste sektoritega)				78 120
Nõudluspoole poliitika instrumendid				43 594
Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkond kokku 2014-2020				49 760 874
Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkond kokku	47 599 737	32 922 011	25 575 248	54 672 571

Rahvusvahelistumine ja eksport

Eesmärk 3: Eesti ettevõtted ekspordivad kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid

Eesmärk 4: Eesti investeerimiskeskond on välisinvestoritele atraktiivne

Rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkondade prioriteedid

Rahvusvahelistumine

EASi kaasabil investeerivad Eestisse ettevõtted, kes müüvad oma kõrge **lisandväärtusega tooteid ja teenuseid** Eestist väljapoole. Meie sihiks välisinvesteeringute toomisel Eestisse on liikuda allhankija riigist kõrge tootlikkusega sihtriigiks. See tähendab, et muutuksime riigiks, mis meelitab mahukaid investeeringuid just teadus- ja arendustegevustesse.

Selleks, et mitte liigselt sõltuda lähiriikide majandusolukorrast, on oluline **laiendada investeerivate riikide ringi**. Lisaks aitame Eestis juba kanda kinnitanud välisinvestoritel oma tegevusi laiendada ning luua teadus- ja arendusvaldkonnas uusi töökohti.

Rahvusvahelise koostööga seotud tegevustele seab strateegilise fookuse Eesti välisinvesteeringute ja ekspordi 2012-2014 tegevuskava „Made in Estonia“.

Eksport

Ekspordi valdkonnas on esmatähtis, et eksportivate ettevõtete hulgas oleks **rohkem kõrge lisandväärtusega ettevõtteid**. Eesmärgiks on **mitmekesisemad, keerukamad ja väärtusahelas lõpptarbijale lähemal** väljaveetavad tooted/teenused. Vähendamaks sõltumist lähinaabrite majandusest ja hajutamaks riske, seame sihiks, et Eesti tooted ja teenused jõuaksid üha **kaugematele ja erinevamatele turgudele**.

Rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkonna tegevused on suunatud erinevatele sihtturgudele, alljärgnevad tabelid annavad ülevaate eelarvetest ja eesmärkidest.

Tabel 4. Rahvusvahelistumise eesmärgid*

Eesmärgid 2015					
	Eelarve (eurodes)	Investeeringute arv (tk)	Investeeringute maht (tuhandetes eurodes)	Loodavad töökohad (tk)	Sh. loodud kõrge väärtusega töökohad (tk)
Kokku	3 181 110	30	70 000	700	300

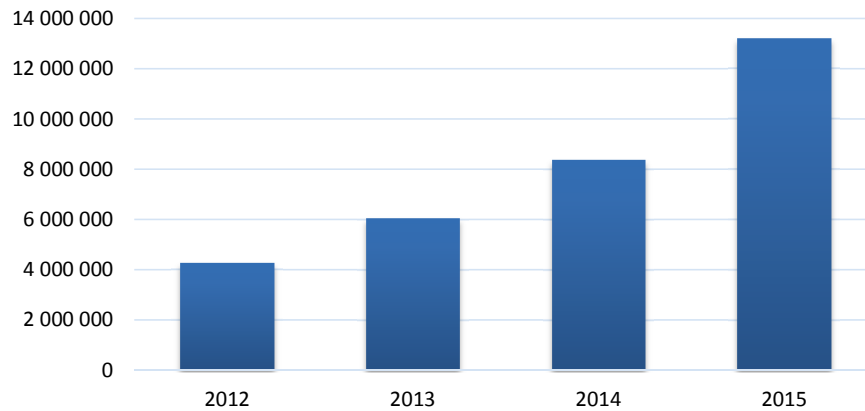
* Tegemist on ekspordi suuna tegevustega ja eesmärgid on kajastatud järgmises tabelis

Rahvusvahelistumise valdkonnas toome Eestisse 70 miljoni euro eest investeeringuid, mis loovad 700 töökohta. Ühe kulutatud euro eest tuuakse Eestisse keskmiselt 22 euro eest investeeringuid.

Eelarve

Rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkonna **eelarve** (vt joonis 5, detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) on 2015. a 13,2 miljonit eurot, mis moodustub ainult rakendustegevustest.

Joonis 5. Rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkonna tegevuste eelarved 2012-2014 ning 2015. a prognoos (eurodes).

Tegevused välisinvesteeringute kaasamise suunal

2015. a järgmine ja suuname proaktiivse põhifookuse investeeringute toomisel järgnevatesse valdkondadesse:

- Kasualad vastavalt Eesti ettevõtluse kasvustrateegiale:
  - Horisontaalne IKT;
  - Tervisetehnoloogiad ja –teenused;
  - Ressursside väärindamine;
- Rahvusvaheliste kontsernide arendus- ja teenuskeskuste toomine Eestisse;
- *Aftercare* tegevuste arendamine ehk süstemaatiline tegelemine Eestis juba tegutsevate väliskontsernide tütarettevõtetega, eesmärgiks nende laienemine ning tegevuste tõstmine väärtusahelas.

Üheks oluliseks ürituseks 2015. a on EXPO maailmanäitus Milanos. EXPO seekordseks peateemaks on toit ja eluenergia, rõhuga säästlikkusel ja innovatsioonil. EXPO 2015 meeskonna peamiseks eesmärgiks on paviljoni hoone ehituse ja ekspositsiooni lõpule viimine ja selle käigus hoidmine 1. maist kuni 31. oktoobrini.

2015. a arendame edasi 2014. a uuendatud e-Estonia Showroomi Eesti infoühiskonna, sh e-residentsusega seonduvate teemade, turundustegevuste keskusena. Samuti viime 2015. a ellu WorkInEstonia projekti esimese faasi, mille raames lansseerime erinevates keeltes www.workinestonia.com portaali, anname välja trükise „Destination Estonia: Relocation Guide“ ja viime läbi turundustegevused.

Olemasolevatele välisesindustele lisaks avame uued investeeringute meelitamisele keskendunud esindused USA idarannikul ja Norras. Samuti on plaanis tugevdada Jaapani esindust. Olulise suunamuutusena tahame turgudel, kus on ekspordinõunikud, võtta korraldava ja läbiviiva rolli ministreid ja kõrgeid riigiametnikke saatvate äridelegatsioonide programmide osas visiitidel riikidesse, kus EASil on olemas esindused.

Meie poolt välisinvesteeringute kaasamiseks tehtavad tegevused jagunevad laias laastus kahte kategooriasse. Eesti kui kaubanduspartneri ja investeerimissihtkoha tutvustamiseks sihtturgudel kasutame peamiselt mainekujunduslikke vahendeid (kontaktseminarid, messid, konverentsid, trükiste levitamine, äridelegatsioonide visiitide korraldamine, ajakirjanike visiidid, jne.) ja otsemüüki valitud ettevõtetele. 2015. a läheb lisaks traditsioonilistele majanduskeskkonda tutvustavatele tegevustele oluline rõhk Eesti e-ühiskonna eduloo tutvustamisele läbi e-Estonia

Showroom'i tegevuste, sealhulgas e-residentsuse projekti kommunikatsioonitegevused; ja WorkInEstonia projekti elluviimisele, mille eesmärk on tutvustada Eestit kui kõrgema lisandväärtusega tööjõule atraktiivset sihtriiki.

Kliendihaldusmeeskond pakub potentsiaalsetele investoritele info- ja konsultatsiooniteenust investeringuobjekti tuvastamiseks ning investeringu elluviimiseks.

Koostöö majaväliste partneritega

Välisinvesteeringute ligimeelitamiseks teeme aktiivselt koostööd mitmete partneritega. Välisministeeriumiga teeme mitmetasandilist koostööd riikides, kus on nii Eesti diplomaatiline esindus kui ka EASi välisesindajad. Lisaks teeme koostööd Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Riigikantseleiga ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, muude ettevõtlusorganisatsioonide ning välisriikide saatkondadega Eestis.

Tegevused ekspordi arendamise suunal

Fookus on suunatud ettevõtete eduvõimaluste suurendamisele välisriikidele minekul. Kliendisegmentidest keskendutakse väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele, nende hulgas omakorda "võtmeklientidele".

Ekspordi valdkonna tegevused jagunevad kolme suuremasse gruppi, milleks on esiteks **infoteenused, koolitused ja teavitamine**, teiseks **uute äriühingute loomine** ja kolmandaks **eksportööride tugi sihtturgudel**. Täna moodustab valdava osa Eesti ekspordist müük naaberturgudele, peamiselt Soome, Venemaa, Läti turule. Oluline on suurendada ettevõtete osakaalu, kes tegutsevad naaberturgudest kaugematel turgudel. Sellest tulenevalt on fookus nn „Hansatee“ turgudel, mida ettevõtete sõnul iseloomustab kõrge ostuvõime, sarnane ärikultuur ja logistiline lähedus. Prioriteediks on Saksamaa turg.

Ettevõtted on täna valmis liikuma naaberturgudest kaugemale, kuid takistuseks on sageli vähene info, raskused ärikontaktide loomisel ja kompetentsi vähesus. EAS suunab ekspordi edendamisel oma tegevused just neile kolmele valdkonnale.

Infoteenused, koolitamine ja teavitamine

Infoteenuste osas pakume eksportööridele infopäringutele vastamise teenust, infomaterjale erinevate turgude kohta, võimalust kasutada erinevaid andmebaase ja abimaterjale. Uue tegevusena on plaanis 2015. a käivitada „Aasia infokeskuse“ teenused Hiina turu osas. „Aasia infokeskus“ on üldnimetus teenuste pakstile, mida EAS on valmis Aasia turgudest huvitatud ettevõtetele osutama. Oleme planeerinud teenuste käivitamisel alustada Hiina turust 2015. a ja jätkata samade teenuste juurutamisega Jaapani turul 2016. a., kolmanda turuna on 2017. a plaanis teenused käivitada Korea turul.

Teadmiste ja oskuste suurendamise osas korraldame sihturu seminare, ekspordiplaani koostamise koolitusi eraldi nii alustavatele kui juba kogunud eksportööridele ning komplekti erinevaid ekspordi valdkonna koolitusi. 2015. a jõuab lõpule „Ekspordijuhtide rahvusvaheline kvalifikatsioonitõstmise programm.“ Et luua ettevõtetele võimalused ekspordijuhtide kompetentsi tõstmiseks rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisele tasemele, on plaanis ette valmistada vastav pikaajaline koolitusprogramm tuginedes nii lõppevast programmist kui varasemast „Ekspordirevolutsiooni“ programmist saadud kogemustele ja tagasisidele.

Teadlikkuse tõstmise ja teavituse osas pakume eksportööridele infot erinevate ekspordivõimaluste, eksportööridele suunatud teenuste ja ärikontaktide loomise võimaluste kohta kasutades trükimeediat, teleaadete võimalusi, otsepostitust ja teavitusüritusi.

Uute ärivõimaluste loomine

Uute ärivõimaluste osas on oluliseks teenuseks riiklikud ühisstendid rahvusvahelistel messidel, kontaktreisid sihtturgudele, ekspordibuldooseri projektid nii Euroopa Liidu kui kaugematele turgudele, sektoripõhised turundusüritused välisurul, „*sourcing*” teenus koos ostujuhtide toomisega Eestisse, tradewithestonia.com Eesti eksportööride andmebaas internetis. 2015. a on plaanis korraldada 16 ühisstendi erinevatel rahvusvahelistel messidel. Eesmärgiks on innustada ja toetada ettevõtteid liikuma lähiturgudest kaugemale. Nimekirjas mitmeid uusi messe, sealhulgas Araabia Ühendemiraatides, Hiinas ja Prantsusmaal. Sektoritest on esindatud masinatööstus, elektroonikatööstus, IKT koos meditsiinitehnoloogia ning nutikate keskkonnalahendustega ja lisaks mööblitööstus, kaitsetööstus ning toiduainete tööstus. Kontaktreise on planeeritud korraldada kokku kümme, neist kaks Hiina turule, ülejäänud Euroopa turgudele. Ekspordibuldoosereid on planeeritud korralda kokku neliteist, neist üks Hiina.

Eksportööride tugi sihtturgudel

Tugi välisurgudel toimub läbi EASi ekspordinõunike, kes osutavad igapäevaselt tugiteenust eksportööridele üheksal sihtturul. Senistest turgudest jätkame Soome, Rootsi, Norra, Taani, Suurbritannia ja Saksamaaga. Aasta algusest oleme valmis teenust täismahus osutama täiendavalt Hollandi, Prantsusmaa ja Hiina turgudel. Oleme ette valmistamas ettevõtetele ekspordipartneri otsingu teenuse võimaldamist täiendavatel turgudel läbi assotsieerunud konsultantide. Esimesed kuus täiendavat turgu on plaanis katta 2015. a, järgmised kuus turgu 2016. a. Peamisteks teenusteks on infopäringutele vastamine, nõustamine välisurule sisenemise võimaluste osas, abi turundusüritustel, sihtturu ülevaate koostamine ja ekspordipartneri otsing, mis on tasuline teenus.

Teenuste juurutamisel jälgime põhimõtet, et need toetaksid EASi strateegiliste eesmärkide saavutamist, aitaksid kaasa turutõrke ületamisele konkreetse sihtrühma puhul ning oleksid võimalusel tasulised, kuid hinna poolest sihtrühmale kättesaadavad. Ärivõimaluste loomisel on tasulisteks teenusteks ekspordibuldooseri, kontaktreisid ja ühisstendid, kus ettevõtete omaosalus jääb vahemikku 600 € kuni 2400 €. Nõustamisteenustest on hetkel tasulisena rakendunud „ekspordipartneri otsing.“ Ette valmistamisel on samas formaadis sama hinnaga teenus assotsieerunud konsultantide abil väljaspool EASi ekspordinõunike poolt kaetavaid turgusid. Teise uue tasulise teenusena on plaanis rakendada „turundusmaterjalide turule vastavuse kontrollimist.“ Kolmandaks Aasia infoteenuste pakett, kus turule sisenemise valmisoleku hindamist ja tegevusplaani osas nõustamist on osaliselt võimalik pakkuda tasulise teenusena.

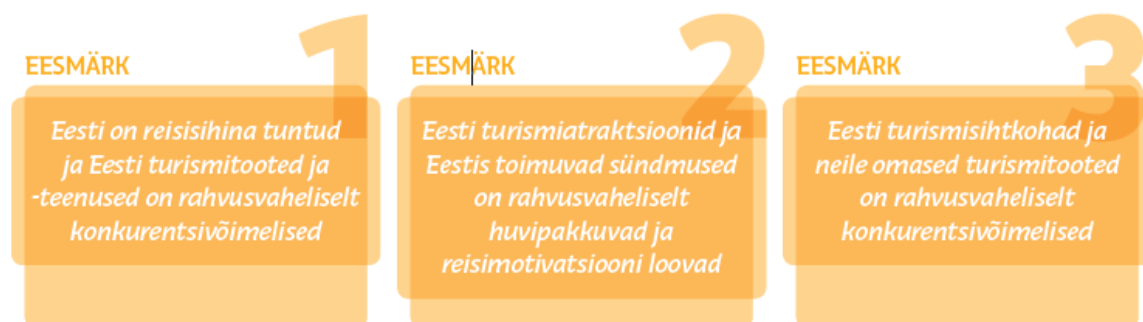
Kõik tegevused kokku avaldavad mõju Eesti ekspordimahule tervikuna, sealhulgas kaugemate turgude osakaalu suurenemise osas ja suurema lisandväärtusega, keerukama ning rohkem lõpptarbijatele suunatud toodete osakaalu kasvamisega ekspordis. Oodatavad tulemused väljenduvad teenuseid kasutanud ettevõtete arvus, nende poolt loodud ärikontaktide hulgas ning omandatud teadmiste ja kogemuste pinnal toimunud positiivsetes käitumuslikes muutustes.

Rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkonna tegevuste eelarved 2012-2014 ja 2015. a tegevusmahtude prognoos (eurodes).

Programmid 2007-2013 perioodil	2012	2013	2014	2015
Riiklike turundusürituste programm	704 421	2 023 366	2 963 506	5 818 796
Rahvusvahelistumise programm	2 504 759	2 630 809	2 596 458	3 018 557
Ettevõtlus ning innovatsioonialaste teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse arendamise programm (TOTS): Ekspord	1 015 000	1 257 545	1 187 929	1 260 344
EXPO 2015	11 532	104 000	933 962	2 176 587
Demokeskus	0	0	695 506	404 830
Militaarhangete vastuostud	32 500	30 360	13 892	14 149
Rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkond kokku 2007-2013	4 268 212	6 046 079	8 391 252	12 693 263
Programmid 2014-2020 perioodil	2012	2013	2014	2015
Teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse kasvu arendamine				495 527
Rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkond kokku	4 268 212	6 046 079	8 391 252	13 188 790

EESTI KUI ATRAKTIIVNE TURISMIKOHT

Turismivaldkonna prioriteedid

Tegevuste eesmärgiks on välituristide arvu kasvatamine ja seda ka hooajaväliselt. Soovime, et turistid ööbiks siin **kaue**m ja **kulutaksid rohkem** ning lisaks puhkuseturistidele külastaksid meid ka ärituristid. Töötame selle nimel, et siinsed **turismiatraktsioonid ja sündmused** oleksid väliskülalistele huvipakkuvad. Arendame turismi lähtuvalt teemavaldkondadest, sihtturgudest ja -rühmadest.

Alljärgnevas tabelis on toodud prioriteetsete sihtturgude turundustegevuste eesmärgid.

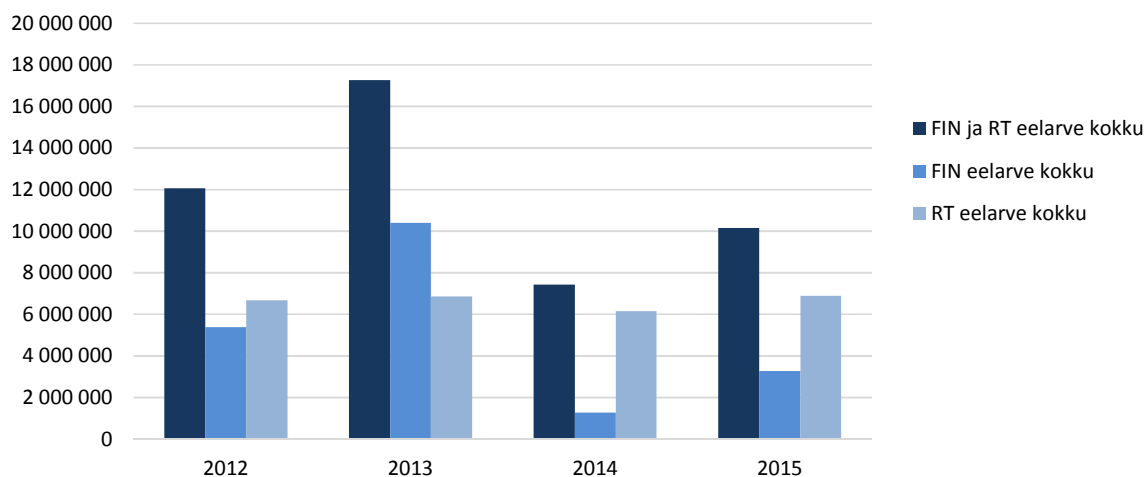
Tabel 5. Turismivaldkonna eesmärgid

Sihtturg	Eelarve (eurodes)	Ööbimiste arv (tuhandetes)			Eesmärgid 2015
		2013 jaan - aug	2014 jaan - aug	Muutus 2014/2013	Proгноositud ööbimiste arv (tuhandetes)
Eesti	112 524	1 295	1 346	4%	1 950
Soome	418 739	1 185	1 193	1%	1 707
Venemaa	452 102	475	463	-3%	667
Läti	112 522	106	115	8%	187
Rootsi	356 859	108	101	-6%	149
Norra	206 268	61	54	-11%	84
Saksamaa	361 992	161	177	10%	240
Suurbritannia	150 115	70	667	-5%	97
USA	72 371	48	54	13%	77
Hiina	44 424	10	14	40%	24
Jaapan	72 369	13	19	50%	17
Sihtturgude ülesed tegevused	3 283 430	528	535	1%	743
Kokku	5 643 715	4059	4137	2%	5 956

Eelarve

Turismivaldkonna tegevuste **eelarve** (vt joonis 6, detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) on 2015. a 10,2 miljonit eurot, millest rakendustegevuste eelarve on 6,9 miljonit eurot ja finantseerimiseelarve 3,3 miljonit eurot.

Joonis 6. Turismivaldkonna tegevuste finantseerimis- (FIN) ja rakendustegevuste (RT) eelarved 2012-2014 ning 2015. a prognoos (eurodes).

Tegevused

Turismiarenduskeskuse tegevuste kaasabil kasvavad turistide ööbimised prioriteetsetelt sihtturgudel.

Keskendume prioriteetsete sihtturgude ühistegevuskava koostamisele ja elluviimisele uue korraldusmudeli alusel koostöös Eesti turismiettevõtjatega. Tootearenduse valdkonnas loome tootestrategiad prioriteetsetes teemavaldkondades ja arendame välja kvaliteedisüsteemi. Visitestonia.com turismiinfosüsteemis tõstame kasutusmugavust ning loome selle elektrooniliste turundusväljundite visitestonia.com ja puhkaeestis.ee-le atraktiivse ja inspireeriva sisu. Samuti keskendume elektrooniliste infopunktide ning mobiilirakenduste edasiarendamisele, mis võimaldavad hankida turismiinfot reisil viibimise ajal. Keskendume ka uue perioodi turismimeetmete väljatöötamisele.

Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamine

Turismiturunduses on eesmärgiks suurendada prioriteetsetel välisurgudel teadlikkust Eesti turismivõimalustest ja toodetest ning tõsta huvi Eestisse reisimise vastu. Olulisel kohal on kokkupuutepunkti tekitamine Eesti turismiettevõtjate ja sihtturu turismiettevõtjate vahel, et kasvaks Eesti turismitoodete pakkumine välisurgudel ja seeläbi Eesti väike- ja keskmise suurusega ettevõtete konkurentsivõime ja jätkusuutlikkus.

Tegevused jagunevad lõpptarbijale suunatud tegevuste ja turismispetsialistidele suunatud müügiedendustegevuste vahel:

Lõpptarbijale suunatud tegevused

- Lõpptarbijaja reklaamteenus
- Lõpptarbijaja kontaktüritused
- PR ja suhtekorraldus
- Ajakirjanike pressireisid
- Turismimess

Müügiedendustegevused

- Infopäevad, seminarid ja workshopid reisikorraldajatele

- Reisikorraldajate tootetutvustusreisid
- Spetsialistide kontaktüritused
- Spetsialistide turismimes

Tegevuste ja eelarvete jagunemine on seotud turgude prioriteetsusega sihtturgudel ning sihtturu eripäradega. Ressursid suunatakse sihtturgudele, millel on suurim potentsiaal tuua tulu turundusinvesteeringutelt.

Tegevuste ja eelarvete jagunemine on seotud turgude prioriteetsusega:

- Kõrgeima teadlikkuse ja külastuspotentsiaaliga on lähiturud **Soome, Venemaa ja Läti**. Tegevuste planeerimisel keskendume peamiselt korduvkülastuste initsieerimisele. Suuremat tähelepanu pöörame peamistele sihtgruppidele ja teemadele, et saavutada tegevuste ja sõnumite suurem mõjus ja täpsem kattuvus sihtrühmas. Üheks oluliseks kliendisegmendiks on ärireisijad, et soodustada motivatsioonireiside kasvu Eestis.
- Mainekuvandi parendamise ja teadlikkuse tõstmisega jätkatakse ka **Rootsis, Norras, Saksamaal ja Suurbritannias**. Tegevused on suunatud nii lõpptarbijale kui ka turismispetsialistidele, kus arendatakse müügiarendustegevusi toote pakumise laiendamise eesmärgil. Äriturismi võimaluste tutvustamine ja antud kliendisegmendiga töötamine on samuti üheks olulisemaks muutuseks.
- Kaugturgudel (**USA, Hiina, Jaapan**) on riikliku sekkumise peamiseks eelduseks turismiettevõtjate huvi teenuse pakumiseks turul ja transpordiühenduste olemasolu. Peamiselt tegeletakse müügiarendustegevustega sihtturu turismispetsialistidega. Tegevuste elluviimisel on kriitiliseks eduteguriks koostöö lähiriikidega nagu Läti ja Leedu ning Soome ja Venemaa (Peterburg).
- Siseturismi toetamisele suunatud tegevused on seotud kõrghooaja pikendamise ning nõudluse tekitamisega **väljaspool Tallinna**, soodustades turismiteenuste tarbimist madalhooajal.

2015. a alustame prioriteetsete sihtturgude strateegiate rakendamist, mille raames kaasame regioonide, sihtkohtade, erialaliitude ning ettevõtjate investeeringud ühistegevuskavva. Eesmärk on vältida tegevuste dubleerimist ning soodustada turunduseelarvete efektiivset kasutamist.

Samuti jätkame strateegilise partnerluse koostööprojektidega, kus on võimalik anda lisandväärtust läbi turismi sõnumi. Määravaks on toote või teenuse pakkuja sidusus Eestiga (Made in Estonia). Sõnumi kandjaks Eesti kui reisisihi tutvustamisel on ka nimekad Eestist pärit kultuuri ja/või sporditegelased ning Eestis toimuvad suursündmused.

Turismiuuringud

Korraldame Eestis reisivate sise- ja väliskülastajate uuringud reisieesmärkide, reisikulutuste ja reisiga rahulolu hindamiseks. Samuti tellime Suurbritannias elanikkonna nõudluse uuringu, suursündmuste mõjuhindamise ja kaardistame motivatsioonireiside arenguvõimalused.

Turismitoodete arenduse juhtimine

Koostöös valdkondlike partneritega kujundame põhimõtted sekkumiseks kultuuri- (sündmused ja atraktsioonid), looduse-, tervise-, pere-, toidu- ja äriturismi valdkonnas. Toetame ja vajadusel ka initsieerime valdkondlike võrgustike väljaarendamist eesmärgiga suurendada tootepakkumise rahvusvahelist konkurentsivõimet nii kvaliteedi arendamise kui ka turundussõnumite võimendamise suunal.

Tootearenduse tegevuste teiseks fookuseks on kvaliteedisüsteemi arendamine ja selle juurutuspõhimõtete välja töötamine erinevatel sekkumistasanditel. 2015. a kvaliteedisüsteemi arendamise fookusteemad on looduspuhkus (rõhuasetusega aktiivsetel tegevustel) ja turismi atraktsioonid. Kvaliteedisüsteemi arendamise käigus hindame olemasolevate turismivaldkonna kvaliteediprogrammide asjakohasust ja perspektiivi valdkonna kvaliteedi arendamisel ning vajadusel algatame parendustegevused. Reguleerimata valdkondades initsieerime valdkondlike tootepõhiste kvaliteedikriteeriumite väljatöötamise ja ellu rakendamise koostöös partneritega.

Oleme partnerina kaasatud turismihariduse konkurentsivõime tõstmise tegevustesse, panustame aktiivselt turismiga seotud õppekavade ja kutsestandardite väljatöötamise protsessis. Turismiinfo jaotuskanalite arendamiseks jätkame turismiinfokeskuste sihtfinantseerimist ja tegevuste toetamist läbi kesksete arendustegevuste.

Kõikidesse tegevustesse on läbivalt integreeritud säästva arengu põhimõtted. Täiendavalt toetame majutus- ja toitlustusettevõtetele ning atraktsioonidele suunatud keskkonnamärgise programmi Roheline Võti ning maaturismiettevõtetele suunatud ökoturismi tootemärgise EHE väljaarendamist. Tõstame ettevõtete teadlikkust keskkonnasäästlikkuse ja energiatõhususe valdkonnas. Säästva turismi põhimõtteid rakendavaid ettevõtteid turundame läbi *Green Estonia* sõnumi.

Turismiinfo juhtimine

Turismiinfo juhtimise tegevused keskenduvad 2015. a järgmistele tegevustele:

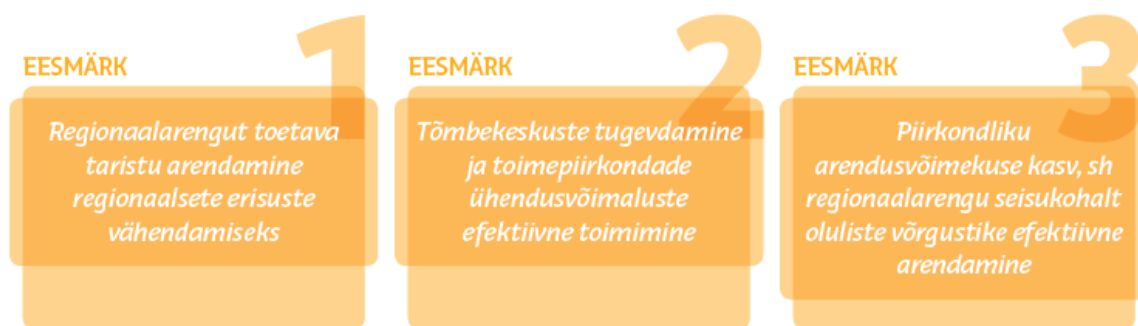
- Reisi planeerivale turistile suunatud turismiinfosüsteemi elektrooniliste turundusväljundite visitestonia.com ja puhkaestis.ee arendamine ning atraktiivse ja inspireeriva sisu loomine. Selleks muudetakse lõpptarbija vaade kaasaegsemaks ning lisatakse valmisolek reisi broneerimiseks või ostmiseks läbi välise broneerimiskeskonnaga liidestamise.
- Reisil viibivale turistile suunatud asukohapõhiste teenuste arendamine. Elektrooniliste kanalite arendamisel keskendutakse elektrooniliste infopunktide ning mobiilirakenduste edasiarendamisele, mis võimaldavad hankida turismiinfot reisil viibimise ajal.
- Turismisektorile suunatud spetsialistikeskkonna arendamine, et koguda andmeid uuringuteks, turu- ja kliendianalüüsiks, sihtkoha turundustegevuseks, tootearenduseks ning toetada seeläbi ettevõtjaid (eriti väikese ja keskmise suurusega ettevõtjaid) turismiteenuste ekspordi arendamisel ning rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisel.

Turismivaldkonna tegevuste eelarved 2012-2014 ja 2015. a tegevusmahtude prognoos (eurodes).

Toetused ja programmid 2007-2013 perioodil	2012	2013	2014	2015
Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm	5 140 933	4 978 356	4 309 433	2 231 256
Väikesadamate toetamise toetusskeem	140	0	0	2 008 992
Turismiinfokeskuste finantseerimine	325 647	325 647	325 647	325 000
Turismi teadlikkus- ja koolitusprogramm	424 887	730 245	758 513	180 094
Turismiinfosüsteemi arendamise programm	720 640	799 050	789 745	162 633
Turismi tootearendus ja koostöövõrgustike arendustegevused	109 112	75 675	83 403	135 167

Toetused ja programmid 2007-2013 perioodil	2012	2013	2014	2015
Lõppenud ja väiksemahulised meetmed	5 342 603	1 035 980	1 157 326	471 250
Turismivaldkond kokku 2007-2013	12 063 962	17 265 953	7 424 067	5 514 394
Toetused ja programmid 2014-2020 perioodil				
Turisminõudluse suurendamine ja turismitoodete arendamine				3 412 458
Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine				715 291
Turisminõudluse suurendamise ja turismitoodete arendamise programm				460 653
Rahvusvaheliselt huvipakkuvate turismiatraktsioonide arendamise toetamine				56 446
Turismivaldkond kokku 2014-2020				4 644 847
Turismivaldkond kokku	12 063 962	17 265 953	7 424 067	10 159 241

EESTI ON HEA PAIK ELAMISEKS

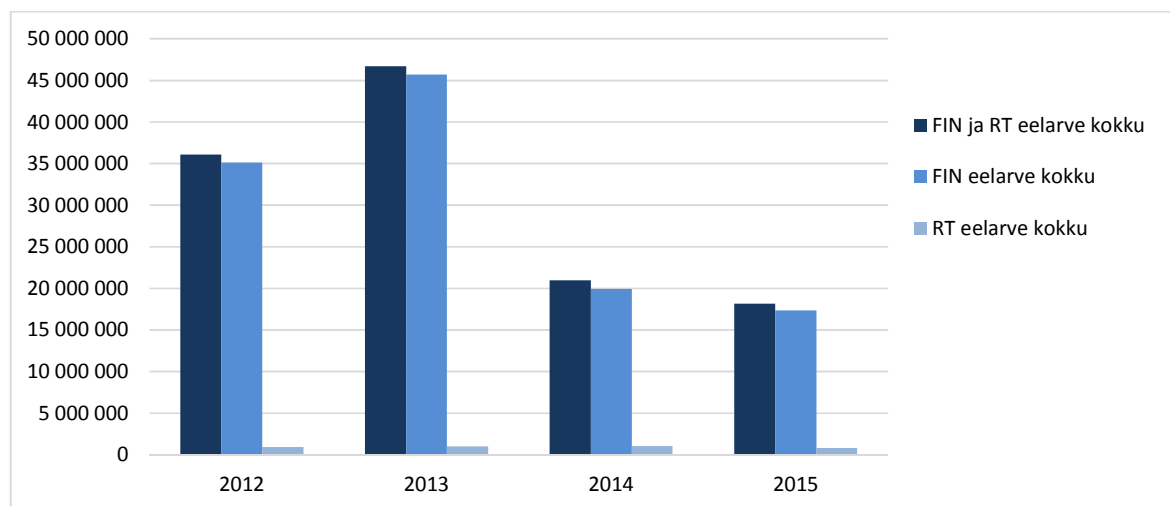
Regionaalarengu valdkonna prioriteetidid

Regionaalvaldkonna tegevused on suunatud ettevõtluse arenguks ja selleks sobiva keskkonna ja eelduste loomiseks, pidades silmas piirkondlike eripärasid ning spetsialiseerumisvõimalusi. Meie eesmärgiks on luua **parem ettevõtlus-, külastus- ja elukeskkond** taristute arendamise, regionaalsete tõmbekeskuste tugevdamise ning koostöös maakondadega piirkondliku arendusvõimekuse suurendamise kaudu.

Eelarve

Regionaalarengu valdkonna tegevuste eelarve (vt joonis 7, detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) 2015. a on 18,2 miljonit eurot, millest rakendustegevuste eelarve on 0,8 miljonit eurot ja finantseerimiseelarve 17,4 miljonit eurot. 2015. a eelarve muutub aasta jooksul, sest 2014-2020 struktuurivahenditest rahastatavad meetmed on hetkel veel väljatöötamisel.

Joonis 7. Regionaalarengu valdkonna tegevuste finantseerimis- (FIN) ja rakendustegevuste (RT) eelarved 2009-2014 ning 2015. a prognoos (eurodes).

Tegevused

Regionaalarengukeskuse tegevused on jagatud regionaalse ettevõtlus- ja külastuskeskkonna arendamise ning suuremate linnade ja maapiirkondade ettevõtlust soosiva elukeskkonna arendamise vahel.

Ettevõtlus- ja külastuskeskkonna arendamine

Ettevõtluse avaliku infrastruktuuri arendamine ja regionaalsete kompetentsikeskuste tegevus loob kuvandi ettevõtlussõbralikust piirkonnast ning annab ettevõtetele lisaargumendi piirkonda asumise või jäämise otsuse tegemisel; külastus- ja turismivaldkonna toetustega soovime saavutada, et Eesti turismiatraktsioonid ja siin toimuvad sündmused on rahvusvaheliselt huvipakkuvad ja tõstaksid reisimotivatsiooni.

Eesmärgiks on eri piirkondade majandusliku jätkusuutlikkuse tagamine ja nende panuse kasvatamine kogu Eesti lisandväärtusse, mille saavutamiseks toetame piirkondliku ettevõtluskeskkonna kujundamist ning külastus- ja turismikeskkonda, et luua töökohti ja kasutada ära piirkondlikke ressursse. Selleks rakendame toetusmeetmeid, mille kaudu saavad tegevusi ellu viia nii avalik sektor, kolmas sektor kui osade turismimeetmete puhul ka ettevõtjad.

Külastuskeskkonna arendamisel rakendame 2015. a jätkuvalt järgmisi perioodi 2007-2013 toetusmeetmeid (valdavalt finantseeritud projektide elluviimine):

- Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine (alasuund külastuskeskkonna arendamine);
- Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine;
- Turismitoodete arendamise toetamine;
- Turismitoodete arendamise toetamise väikeprojektide meede;
- Turismiinfo jaotuskanalite toetamine;
- Turismiturundustoetus ettevõtjale;
- Turismiturundustoetus avalikule- ja kolmandale sektorile;
- Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine;
- Väikesadamate võrgustiku arendamise toetamine.

Uusi toetuse otsuseid teeme väikesadamate võrgustiku arendamise meetmes, mille taotlused esitati 2014. a, kuid otsused tehakse 2015. a alguses (kavandatud toetuste maht 2 miljonit eurot). 2014-2020 perioodi vahenditest planeerime taotlusvooru rahvusvaheliste ürituste ja konverentside meetmesse (kavandatud toetuste maht 700 000 eurot).

Ettevõtluskeskkonna arendamisel rakendame 2015. a jätkuvalt järgmisi perioodi 2007-2013 toetusmeetmeid (finantseeritud projektide elluviimine):

- Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine (meetme alasuund kohaliku avaliku ettevõtluse infrastruktuuri arendamine);
- Kompetentsikeskuste arendamine.

Kokku on külastus- ja ettevõtlusvaldkonnas menetluses ca 74 varasemalt toetatud projekti, mis moodustab 23% nendes valdkondades kokku finantseeritud projektidest.

Elukeskkonna arendamise valdkond

Elukeskkonna valdkonna eesmärgiks on kohalike avalike teenustega seotud infrastruktuuri arendamine ja kasutuse parandamine nii maapiirkondades kui Eesti suuremates linnades. Paranenud elukeskkond mõjutab omakorda ettevõtlust, kuna kompetentsed töötajad vajavad atraktiivset elukeskkonda, avalikke teenuseid jne.

Elukeskkonna arendamisel rakendame 2015. a jätkuvalt järgmiseid perioodi 2007-2013 toetusmeetmeid (valdavalt finantseeritud projektide elluviimine):

- Kohalike avalike teenuse arendamine;
- Linnaliste piirkondade arendamine;

- Gümnaasiumivõrgu korrastamine;
- Internetiühenduste arendamine;
- Regionaalsete investeringutoetuste andmise programm (RE);
- Kergliiklusteede toetamine (RE);
- Hajaasustuse programm (RE);
- Setomaa arendamise programm (RE);
- Peipsiveere arendamise programm (RE);
- Väikesaarte programm (RE).

2015. a avame järgmised uued toetusmeetmed (2014-2020 perioodi meetmed):

- Linnapiirkondade jätkusuutlik areng;
- Ida-Viru linnapiirkondade jätkusuutlik areng.

2015. a jooksul teeme viimased käesoleva Euroopa Liidu rahastamisperioodi otsused. **Uute voorudena** planeerime avada linnaliste piirkondade arendamise meetme raames jääkide arvelt taotlemisvõimalused kergliiklusteede rajamiseks.

Kokku on aktiivses menetluses elukeskkonna arendamise suunal (projekti lõpparuanne on veel kinnitamata) elukeskkonna arendamise valdkonna SF meetmetes ca 50 projekti ja riigieelarvelistes (RE) meetmetes ca 150 projekti (kokku ca **200 projekti**). Projektide arv nii RE kui SF meetmetes suureneb, kuid kokkuvõttes jääb SF meetme projekte vähemaks tulenevalt perioodi lõppemisest. RE meetmete projektide arv jääb samaks, kuna samad programmid jätkuvad (sh tuleb juurde jooksvalt uusi otsuseid).

Piiriülese ja territoriaalse koostöö programmid

Jätkuvad tegevused kõikides eelnevates programmides:

- Eesti-Vene programmi uue perioodi (2014-2020) ettevalmistamine (on otsustatud programmi sekretariaat tuua uuel perioodil Eestisse), ettevalmistavad tegevused sekretariaadi avamiseks avamine toimub 2016. a;
- Eest-Läti programmi projektide elluviimine jätkub kuni 2015. a I poolaasta lõpuni (9 projekti), samuti käivitatakse I poolaastal uue perioodi programm;
- Eesti-Läti-Vene programmi tegevused jätkuvad 2015. a projektide elluviimisega (programmi abikõlblik periood võib pikeneda kuni 2015 aasta lõpuni: otsus detsembris 2014), projektide lõpparuannete menetlemisega ning suunatud tegevustega programmi tulemuste tutvustamiseks. Uuel perioodil jätkuvad käesoleva programmi asemel eraldi Eesti-Vene ning Läti-Vene programmid;
- Kesk-Läänemere 2007-2013 programmis toimub 2015. a vähesel määral projektide lõpparuannete menetlemine ja kontroll. Lisaks toimub Kesk-Läänemere programmi 2007-2013 üldine sulgemine, sh programmi poolt Euroopa Komisjonile esitatava lõpparuande koostamises osalemine;
- Kesk-Läänemere 2014-2020 programmis on 2015. a planeeritud 2 taotlusvoor. EASis asub programmi Eesti infopunkt koos infojuhiga.

2015. a peamine märksõna regionaalarengu keskuse jaoks on 2007-2013 perioodi meetmete tegevuste lõpetamine ning uue perioodi meetmete avamisega seotud tegevused koostöös siseministeeriumi ning majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumiga.

Regionaalarengukeskuse eesmärk on kõikide meetmete juures hoida tugevat seost EASi põhieesmärkidega.

Regionaalarengu valdkonna tegevuste eelarved 2012-2014 ja 2015. a tegevusmahtude prognoos (eurodes).

Toetused ja programmid 2007-2013 perioodil	2012	2013	2014	2015
Kohalike avalike teenuste arendamine	8 797 381	6 764 448	4 559 236	4 883 031
Kergliiklusteede toetus	2 014 247	3 606 149	3 502 648	4 003 064
Hasartmängumaksust regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm	2 513 703	2 509 394	2 788 125	2 804 599
Linnaliste piirkondade arendamine	5 204 122	4 006 461	491 348	1 526 161
Hajaasustuse programm	630	240	1 499 726	1 506 726
Kompetentsikeskuste arendamise toetuskeem	38 161	5 120	44 127	1 019 201
Väikesaarte programm: ettevõtluskeskkond	696 905	944 061	639 853	640 395
Eesti-Läti programm	7 849 832	713 731	486 855	322 189
Peipsiveere programm	210 615	288 780	255 698	260 532
Setomaa arengu programm: ettevõtluskeskkond	216 876	366 654	255 668	260 463
MTÜ maakondlike tugistruktuuride toetamine	583 229	605 853	543 603	192 852
Lõppenud ja väiksemahulised meetmed	7 951 843	26 905 109	5 893 938	209 650
Regionaalarengu valdkond kokku 2007-2013	36 077 544	46 716 000	20 960 823	17 628 863
Toetused ja programmid 2014-2020 perioodil	2012	2013	2014	2015
Kohaliku ja regionaalset arendusvõimekust ning koostööd kodanike ühendustega edendavate uuringute ja arendusprojektide koostamine				403 963
Kohaliku ja regionaalse tasandi, sh piirkondlike ja teenuseid pakkuvate ühenduste koolitustegevus				101 133
Piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks				18 007
Regionaalarengu valdkond kokku 2014-2020				523 103
Regionaalarengu valdkond kokku	36 077 544	46 716 000	20 960 823	18 151 966

ORGANISATSIiooni STRATEEGILISED ARENGUEESMÄRGID JA TEGEVUSED

Organisatsiooni kõige olulisemaks prioriteediks 2015. a on **2014-2017 strateegilise tegevuskava** alusel tegevuste elluviimine, mis tähendab strateegial põhinevate toodete väljaarendamist, kommunikatsiooni avalikkusele ja töötajatele ning erinevate toetavate rakendustegevuste elluviimist (näiteks kliendihalduse põhimõtete kokkuleppimine). Uue strateegia fookus on suunatud ekspordi ja lisandväärtuse kasvule ning välisinvesteeringute Eestisse meelitamisele. Eesti kui väikese avatud majandusega riigi jaoks, mis sõltub suuresti ekspordist, on oluline, et müüdiv kaup ja teenus oleks võimalikult väärtust loov ja Eestisse jääks täiendavat tulu. Strateegia elluviimiseks on moodustatud töögrupp, mille ülesanne on rakendusliku poole pealt lahendada esile kerkivad küsimused järgmistes teemades: personal, kliendihaldus, tootearendus, protsessid, väärtused ja hoiakud, kompetentsid ja õppimine, kommunikatsioon.

Teiseks oluliseks prioriteediks on **2014-2020 perioodi meetmete** avamine ja kasutuselevõtt ettenähtud tempos. See tagab EASile instrumendid oma eesmärkide saavutamiseks. Lisaks tegeleme edasi uute **tasuliste teenuste** väljaarendamisega ja pakkumisega koos uutele turgudele laienemisega.

Kolmandaks oluliseks prioriteediks on EASi sisemine arendamine, mis tagab **organisatsiooni efektiivse ja tulemusliku toimimise**. See tähendab kliendihalduse põhimõtete väljatöötamist, protsesside arendamist vastavalt muutuvatele vajadustele, sealhulgas IT-süsteemide ärakasutamist igapäevase töö lihtsustamiseks. Kliendihalduspõhimõtete väljatöötamine saab tehtud aasta alguseks, 2015. aastaks jääb nende rakendamine ning selleks vajaliku infosüsteemi arendamine.

2015. a on 2007-2013 perioodi vahendite viimane elluviimise aasta. See hõlmab mitmeid tegevusi seoses projektide lõpetamisega, lisandub toetuskeemide ja omategevuste **sulgemine**, vastavate tegevus- ja finantsaruannete ja -ülevaadete koostamine, analüüside läbiviimine. Teeme kokkuvõtteid lõppevatest Euroopa Liidu struktuurivahenditest ja järeldusi juba alanud 2014-2020 perioodiks.

2015. a jätkub kaks aastat tagasi välja töötatud **tulemusjuhtimise süsteemi kasutamine**, pöörame tähelepanu süsteemi edasiarendamisele ja teiste organisatsioonide (nii Eestis kui välismaal) kogemuste õppimisele. Jätkame tulemustasustamise põhimõtete rakendamist, tehes vajadusel täiendusi tulenevalt 2014 a piloodi tulemustest. Ülemajaline välis- ja sisekliendi tagasiside kogumise ja sisemiste protsesside juhtumite süsteem on käivitunud, 2015. a jätkame süsteemselt info analüüsi ja parendustegevuste elluviimisega.

Tulemuste ja mõju hindamise poolelt on kavas sisse osta EASi esimene programmide hindamine, mille eesmärgiks on 2007-2013 perioodi omategevuste mõju analüüsimine klientide arengule ja Eesti majandusele tervikuna.

Majaväliste ekspertide poolt 2014. a läbi viidud **protsessidiagnostika** järgselt jätkame sellest väljakasvanud parendustegevuste elluviimist. Eesmärgiks on taotluste ja projektide menetlemise protsessi efektiivistamine. Lisaks uue perioodi toodete väljatöötamisele on

vajadus uuendada ka protsessijuhtimise põhimõtteid ja menetlusprotseduure, tagada nende edukas rakendamine ja kooskõla infosüsteemiga.

2015. a kaasame EASi põhi- ja tugitegevusvaldkondade arendamiseks välismentoreid. Ühtekokku seitse valdkonda saab praktilist majavälisist nõu oma tegevuste edasiarendamiseks. Eesmärgiks on õppida teiste ettevõtlusagentuuride kogemustest ja realiseerida parimaid praktikaid EASis.

Süsteemiarendustest on olulisemad infosüsteemi Navision uuendamine ehk versioonivahetus, mitmeaastase planeerimis- ja aruandlussüsteemi arendus koos projektijuhtimise tarkvara loomisega, mis oleks seotud EASi põhiinfosüsteemidega. Alustatud projektidest lõppeb personalitarkvara arendus. 2015. a alustame ka kliendihalduse monitooringu süsteemi arendamist, mis toimib kooskõlas 2014. a väljatöötatud kliendihalduspõhimõtetega. Jätkuvalt arendame edasi meie e-teeninduse keskkonda, mis on klientidele esmane vahend toetuste taotlemiseks ja sellega seotud aruandluseks.

Personalivaldkonna arendustegevuste prioriteediks on uue personalitarkvara kasutuselevõtmine ning sellega seonduvad (järel)tegevused. Kliendihaldurite kompetentside arendamiseks plaanime korraldada valdkondlikke koolitusi. Töötajatele, kes oma töös puutuvad kokku töötajate koolitamisega, on planeeritud sisse osta spetsiaalsed koolitused sisekoolitajate arendamiseks. Samuti korraldame avaliku esinemise koolitusi töötajatele, kelle töös on esinemine tähtsal kohal. Juhtide kompetentsi tõstmiseks jätkub juhtide koolitamise programm.

Järelevalve ja riskijuhtimise valdkonnas on oluliseks tegevuseks **meetme riskide hindamise** meetodika muutmine. 2015. aastal kaalutakse Siseministeriumist EASi ETK programmide projektide esmatasandi kontrolli funktsioon ületoomist, vastavad arutelud EASi ja ministeriumi vahel on algatatud.

Turunduse ja kommunikatsiooni valdkonnas on prioriteediks **Eesti kuvandi (Eesti brändi) uuendamine** koostöös Riigikantseleiga. Eesmärkideks on, et Eesti Vabariik 100 ja Euroopa Liidu eesistumise aastaks (2018) on Eesti riigi kuvand värskendatud-kaasajastatud ja kasutusel on nõ uued ja ühtsed Eesti brändi tutvustavad tööriistad. Samuti see, et oleks olemas hea platvorm edasistele Eesti kuvandit tutvustavatele töödele. Aasta algusest alustame EASi veebi arendamist.

PEAMISED RISKID

Vastavalt 2014. a sügisel läbi viidud riskide hindamisele on meie peamised riskid järgmised:

- Tulenevalt selgete siseriiklike suuniste puudumisest ja nende hilinemisest, muutunud tõlgendustest või praktikast on oht võtta EASis aluseks vale info, mis võib tuua kaasa mitteamajakohase klientide nõustamise ning menetluspraktika.
- Olulise kompetentsi koondumine ainult ühe töötaja kätte teeb organisatsiooni haavatavaks. Kompetentsete või võtmetöötajate lahkumisega organisatsioonist on oht, et kaob valdkondlik kompetents ja kasvab alles jäävate töötajate töökoormus.

- Sisekordade eiramine, mis võib põhjustada nõuete ja vastutuse piiride ebaselguse tööprotsessides, mille tagajärjeks on ajakulu, vead menetlemisel, halb andmekvaliteet või vead aruandluses.
- Lõpuni menetlemata tagasinõuete maht ja nende menetlemise kiirus on vastuolus tänaste vajadustega - menetlemata tagasinõuete suur hulk raskendab vanade projektide lõpetamist ja uute projektide elluviimist.
- Hankeprotsessi venimine (sh hangete vaidlustamine) võib kaasa tuua oluliste tegevuste (ürituste) ärajäämise või edasilükkumise ning tuua kaasa rahalise või mainekahju.
- IT-arendustööd võtavad palju aega ning ei sõltu ainult EASist, vaid ka meie arenduspartneritest, mistõttu need ei pruugi valmides enam vastata klientide ja toodete vajadustele.

LISAD

LISA 1: EASi 2015. a koondtegevuskava eesmärkide mõõdikute seletuskiri (lisatud eraldi dokumendina)

LISA 2. EASi 2015. a koondeelarve seletuskiri (lisatud eraldi dokumendina)

LISA 3: EASi ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna omategevustest elluviidavad tegevused ja eelarve (lisatud eraldi dokumendina)

LISA 4: EASi rahvusvahelistumise ja ekspordi valdkonna omategevustest elluviidavad tegevused ja eelarve (lisatud eraldi dokumendina)

LISA 5: EASi turismi valdkonna omategevustest elluviidavad tegevused ja eelarve (lisatud eraldi dokumendina)